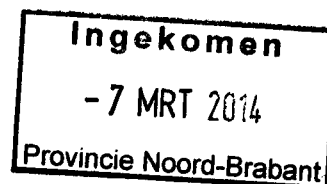

's-Hertogenbosch, 4 maart 2014.

onderwerp: Advisering Landschappen van Allure, 2° tender.

uw kenmerk: C2142685/3539057 d.d. 13 februari 2014.

College van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant

Afdeling Subsidies

Postbus 90151

5200 MC Den Bosch

C 2142685

3547212

DIV_ST / SUB

BV

Geachte leden van het college van Gedeputeerde Staten,

Hierbij zenden wij u ons advies over de vijf investeringsvoorstellen die door Uw College aan ons per brief op 13 februari 2014 zijn voorgelegd in het kader van de tweede tender van het investeringsprogramma Landschappen van Allure.

Wij hebben met plezier gewerkt aan dit advies. Met waardering constateren wij dat de partijen in de regio betrokken en zeer voortvarend aan de slag gegaan zijn met de door de provincie Noord-Brabant in gang gezette ambities in het investeringsprogramma Landschappen van Allure. We constateren dat een aantal jaren hard en intensief samenwerken in deze vorm van integrale gebiedsontwikkeling nu echt zijn vruchten afwerpt. Wij zijn positief verrast door de kwaliteit van de aangeboden projecten in deze tweede tender.

De Adviescommissie Landschappen van Allure

Voorzitter,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'A.L.L.M. Asselbergs'.

Prof. drs. A.L.L.M. Asselbergs

Advies 2^e tender Landschappen van Allure

Dit is het advies van de Adviescommissie aan het College van GS van de provincie Noord-Brabant over de tweede tender Landschappen van Allure.

In dit advies gaan wij in hoofdstuk 1 in op het verzoek van het College.

Hoofdstuk 2 bevat de kern van ons advies en bevat:

- een overzicht met onze puntenwaardering en rangschikking van de voorgelegde investeringsvoorstellen.
- een preambule met een aantal constatering en adviezen van algemene aard over de investeringsvoorstellen.
- ons oordeel en advies per investeringsvoorstel.

In hoofdstuk 3 van dit advies geven wij onze bevindingen over de impact van deze door Provinciale Staten in gang gezette investeringsstrategie voor het landschap in Brabant.

1. Uw verzoek aan onze commissie.

Ons advieswerk vond plaats binnen de door Provinciale Staten en het College van Gedeputeerde Staten gestelde kaders, zoals de Investeringsagenda van Brabant (Landschappen van Allure), het Bidbook Landschappen van Allure, de Subsidieregeling Landschappen van Allure Noord-Brabant en het Reglement Adviescommissie Landschappen van Allure. Ook het koersdocument Transitie Stad en Platteland is een belangrijk kader.

Op 4 februari 2014 hebben de betrokken vijf indieners vanuit de regio hun projecten aan onze Commissie gepresenteerd. Met belangstelling is door ons kennis genomen van de uitwerkingen van de in het Bidbook opgenomen investeringsvoorstellen. Wij hebben toen het elan geconstateerd waarmee vanuit de regio invulling wordt gegeven aan de door de provincie Noord-Brabant opgeroepen ambitie voor de Landschappen van Allure.

Het College van GS heeft op 13 februari 2014 de vijf bij de provincie ingediende investeringsvoorstellen voor advies aan ons voorgelegd. Wij hebben deze voorstellen beoordeeld en op basis daarvan dit advies opgesteld.

Op basis van de regeling Landschappen van Allure Noord-Brabant adviseert onze adviescommissie aan de hand van art. 6 (de subsidievereisten, gerelateerd aan de drie doelen van de Landschappen van Allure) en daaraan gekoppeld art. 12 (de verdeelcriteria, indien er een overschrijding van het subsidieplafond plaatsvindt en er een afgewogen prioritering moet plaatsvinden). Aangezien er in deze tweede tender sprake is van een overschrijding van het beschikbare provinciale budget, geven wij ook een advies aan de hand van de vier verdeelcriteria in art. 12 lid 1a t/m 1d. De vier criteria zijn: de mate van het versterken van het landschap, de mate van participatie in het landschap, de verdienmogelijkheden voor het landschap en de mate van innovatie in en voor het landschap. Daaraan gerelateerd hebben wij ook eerdere opmerkingen uit ons advies over de eerste tenderprojecten betrokken.

2. Advies over de ingediende investeringsvoorstellen.

Er werd in deze tweede tender met vijf voorstellen een totaal bedrag gevraagd van € 49,980 miljoen, wat een overschrijding betekent van € 23,105 miljoen. De provincie Noord-Brabant stelde immers voor de tweede tender een investeringsbudget van € 26,875 miljoen beschikbaar. Op basis van de verdeelcriteria van art. 12 van de regeling Landschappen van Allure Noord-Brabant hebben wij op verzoek van het College van GS de voorstellen beoordeeld en voorzien van een waardering (puntenscore) en een rangschikking.

Wij adviseren het College van GS om bij de toezeggingen over de ingekomen investeringsvoorstellen de onderstaande waardering en rangschikking aan te houden.

	project	landschap	totaalscore
1.	De West Brabantse Waterlinie	De Brabantse Wal	81,438 punten
2.	Meer Maashorst! Een gezond landschap	De Maashorst	80,875 punten
3.	Een Vorstelijk Landschap	Het Groene Woud	77,688 punten
4.	De Bossche Buitens	Het Groene Woud	76,313 punten
5.	Van A naar B	De Brabantse Wal	76,250 punten

Tabel 1 in de bijlage geeft de puntenscore voor de vier verdeelcriteria uit art. 12 en de daaruit voortkomende totaalscore en rangschikking van de projecten.

2.1. Constateringen en adviezen van algemene aard.

Voorafgaand aan ons advies over de individuele projecten geven wij een aantal constateringen en adviezen van algemene aard. Wij adviseren deze punten bij uw besluitvorming over deze tweede tender, en bij de vervolgfase van de Landschappen van Allure te betrekken.

De kwaliteit van de voorstellen is zeer hoog.

Met veel waardering constateren wij dat de kwaliteit van de ingediende investeringsvoorstellen hoog is. Alle vijf de projectindieners in de regio hebben hoogwaardige projecten in het landschap ontwikkeld. Het doet ons deugd dat de regio's in hun uitwerking veel gedaan hebben met de interactie via de raadpleging van Provinciale Staten, met de adviezen van onze Commissie in de eerste tender en met eerdere adviezen van de Commissie Sijmons.

Wij hebben de vijf aan ons voorgelegde voorstellen aan de hand van bovengenoemde criteria beoordeeld. Wij constateren dat alle voorstellen inhoudelijk voldoen aan de door de provincie beoogde doelen van Landschappen van Allure. Wij geven een onverbloemd positief advies over alle projecten. Dat betekent dat de projecten in ruime mate voldoen aan art. 6 van de regeling, de subsidievereisten gerelateerd aan de doelen van de Landschappen van Allure.

Al bij de presentatie van de projecten op 4 februari 2014 constateerden wij - samen met de projectindieners - dat het beschikbare provinciale investeringsbudget ongeveer de helft was van het

aangevraagde budget. Wij hebben daarom moeten waarderen (op basis van de vier criteria van art. 12 van de regeling) en moeten prioriteren. Deze waardering ziet u terug in de puntenscores en in de rangorde. Wij hebben – naast de puntenscores- de projecten goed doorgesproken en afgewogen, kijkend naar de initiële doelstellingen van de Landschappen van Allure. Daarmee maken wij ook een afweging “in verhouding, in vergelijking met hoe andere projecten op een dergelijk criterium zijn beoordeeld”. Als wij die afwegingen weer spiegelen aan de weging op de vier criteria uit art. 12 concluderen wij dat de in de regeling opgenomen beoordelingssystematiek adequaat is. Opvallend in deze tender is dat onze waarderingen in punten zichtbaar hoog zijn, hoger dan in de eerste tender. Vier van de vijf voorstellen in deze 2e tender betreffen projecten die (deels) al in de 1^e tender zijn ingediend. Wij constateren dat er in die projecten een grote verbeterslag gemaakt is in kwaliteit, in uitwerking. Daarnaast zijn projecten soms ook aanzienlijk gewijzigd.

De vergelijkbaarheid van investeringsvoorstellen.

De voorstellen laten zich onderling niet, of moeilijk vergelijken. De inhoudelijke verschillen zijn groot, die zijn namelijk gerelateerd aan de specifieke gebiedsidentiteiten en de daaruit voortkomende keuzes in de opgaven. Ons oordeel en advies per investeringsvoorstel is toegespitst op de inhoud van het totale project resp. de projectonderdelen. Wij constateren kwalitatieve verschillen in deelprojecten binnen de investeringsvoorstellen. Als commissie kunnen wij ons - binnen onze opdracht - niet sturend uitspreken over deelprojecten. We beoordelen de visie, de ambitie en de opgave van het gehele investeringsvoorstel aan de hand van de vier criteria uit art. 12 van de regeling.

De beoordeling van participatie, verdienmogelijkheden en innovatie.

Op basis van de ingediende voorstellen kunnen wij ons een goed beeld vormen van de kwaliteit van de beoogde landschapsversterking (criterium art. 12 lid 1a). Dat is de door Provinciale Staten beoogde hoofdoelstelling; allure in het landschap creëren. De criteria lid 1b t/m 1d (de mate van participatie in het landschap, de mate van verdienmogelijkheden voor het landschap en de mate van innovatie in en voor het landschap) zijn van groot belang en min of meer randvoorwaardelijk om de landschapsversterking op gang te brengen. De uitwerking van deze drie criteria in de voorstellen is divers, met veel ambitie maar ook met een bepaalde verwachtingswaarde. Het zou goed zijn als de provincie de regio's blijft stimuleren tot uitwerking en daarover contact onderhoudt in de monitoring bijvoorbeeld via jaarrapportages.

Onze commissie heeft geen taak in de beoordeling van de bijgevoegde financiële stukken zoals de begrotingen, het exploitatieplan en de businesscases. Wij adviseren het College om voorafgaand aan het doen van investeringstoezeggingen nadrukkelijk de financiële onderbouwingen in de stukken te toetsen. Een aantal voorstellen biedt op dit punt niet altijd duidelijkheid en/of eenduidigheid.

Een optimale benutting van het provinciale investeringsbudget.

De over-inschrijving in deze tender leidt er toe dat uw College waarschijnlijk twee projecten geheel en een derde project grotendeels kan honoreren. Twee projecten zullen daardoor niet gehonoreerd worden. Dat is jammer gezien de in de betreffende regio aanwezig grote ambitie om invulling te geven aan de doelstellingen van de Landschappen van Allure. Indien alsnog middelen uit het bestaande totaalproject Landschappen van Allure beschikbaar komen, adviseren wij u om die in te zetten op basis van de rangschikking van projecten in deze twee tender. Middelen kunnen bijvoorbeeld later beschikbaar komen uit de in de eerste tender aangevane garanties en leningen. Wij adviseren het College om de projecten tweede tender - naast de hierboven vermelde begrotingstechnische beoordeling - goed door te lichten op het kritisch inzetten van de subsidievormen “garanties en leningen”. Door goed gebruik te maken van garanties en leningen ontstaat een sterkere revolverendheid dan bij het instrument subsidies (giften). Die revolverendheid komt ten goede aan het budget en dus aan een grotere doelrealisatie van het totaalproject Landschappen van Allure. Bovendien worden risico's voor bedrijven vermeden met betrekking tot (mogelijk onterechte) vrijstellingen DAEB van Brussel, wanneer de subsidievorm “geld geven” aan de orde is.

In een paar deelprojecten zien we mogelijk een strijdigheid met art. 8a van de regeling. Een aantal maatregelen kan wellicht een cofinanciering uit een ander, bestaande provinciale stimuleringskader verkrijgen, waardoor financiering vanuit Landschappen van Allure niet noodzakelijk is. Indien een andere provinciale subsidieregeling van toepassing kan zijn, komt binnen Landschappen van Allure budget beschikbaar dat conform onze rangschikking aan de eerstvolgende projecten van deze tweede tender kan worden besteed.

Indien in de periode 2014-2017 investeringsgelden vrijvallen door meevallers of onontkoombare planwijzigingen binnen de projecten, dan adviseren wij om die gelden te her-alloceren binnen diezelfde projecten binnen het specifieke Landschap van Allure. Meevallers en planwijzigingen na 2017 dienen besteed te worden aan alle Landschappen van Allure, aan de hand van de rangschikking in deze tweede tender en op basis van uw bestaande beleidskader en subsidieregeling.

Wij constateren namelijk dat de door de provincie in gang gezette investeringsimpuls door betrokken projectpartners in de regio zeer actief en adequaat is opgepakt. Daarmee is een waardevol gebiedsproces in gang gezet waarvan de betekenis voor het landschap – ook op langere termijn - niet onderschat moet worden. Deze impuls van de provincie is daarbij een effectief mechanisme. Diepte-investeringen in bestaande kwaliteiten en nieuwe ontwikkelingen van het landschap zullen niet alleen landschappelijk (incl. ecologie en cultuurhistorie) renderen. Zij resulteren ook in een economische en sociaal –culturele spin-off. Dit conform uw beoogde ambities in de Agenda van Brabant om uw provincie als kennis- en innovatieregio op een hoger niveau te tillen.

Geef de regio de tijd voor realisatie

De keuze van het provinciale bestuur voor een open competitieve inschrijving is weliswaar gedurfd, maar gaat goed uitpakken. Wij hebben waardering voor de wijze waarop de projectpartners in de regio de samenwerking met de provincie conform de koers Transitie Stad en Platteland zijn aangegaan. Uitvoering vraagt tijd, dat mag ook. Er is hier sprake van grote complexe

uitvoeringsprojecten met belangrijke lange termijn effecten; projecten met vormen van herontdekking van het Brabantse landschap die uitgerold en duurzaam beheerd dienen te worden.

Wij verwachten verschillende realisatie tempo's in de projecten, tempo's die ook kunnen tegenvallen. De daadkracht die nu ontwikkeld is in de gebieden vraagt - desnoods - om een langere realisatietermijn, verder dan 2017, bijvoorbeeld tot 2020.

Is er een weg terug na de ontwikkelde gebiedsprocessen?

Twee, wellicht drie investeringsvoorstellen kunnen in deze tender niet door de provincie Noord-Brabant gehonoreerd worden. Dat is jammer, zeker gezien onze conclusies over de hoge kwaliteit van zowel projecten als de daaraan verbonden verrijkende gebiedsprocessen. Wij kunnen ons moeilijk voorstellen dat het project en vooral het proces in de regio hiermee ophoudt. Wij adviseren u - en via u ook de regionale partners om te bezien hoe deze kansrijke ontwikkelingen in het landschap met volle kracht worden voortgezet. Ook het bedrijfsleven in de regio is nu sterk betrokken geraakt. De terugverdien capaciteit komt daarmee nabij, in en voor deze landschappen.

2.2.Oordeel en advies over de vijf investeringsvoorstellen

Onderstaand gaan wij per investeringsvoorstel (project) inhoudelijk op het volgende in:

1. Oordeel en advies over het investeringsvoorstel;
2. Adviezen voor de vervolgfase van het investeringsvoorstel.

Wij adviseren het College van GS om onze opmerkingen te betrekken bij de toekenning van de investeringsbijdragen en bij de vervolgfase: de uitwerking en uitvoering van de projecten.

Project 1: De West Brabantse Waterlinie	De Brabantse Wal
Oordeel en advies: - Een potentieel topproject met hoge toekomstwaarde. Landschappelijk een sterk en concreet uitgewerkt voorstel, een plan met een krachtige ruggengraat en een integrale landschapsbenadering. Het landschap dicteert dit plan. Goede koppelingen met cultuurhistorie, met het watersysteem (zoet-zout) en daarmee met de ondergrond van het landschap. Sprekende architectonische uitwerking en vormgeving. Goede uitwerking in poorten en routestructuur. Zichtbaarheid en beleefbaarheid van het landschap nemen sterk toe. - Dit voorstel heeft potentie om participanten te verleiden, aan te trekken. In het voorstel is nu nog sprake van vooral institutionele partijen. De participatie van bedrijven en burgers is nog niet sterk en berust op een hoog "zou kunnen" gehalte. Recreatieve koppeling is sterk en kansrijk, koppelingen zoals met de biobased economy en landbouw kunnen beter worden uitgewerkt. - Nog weinig directe en concrete uitwerking van verdienmogelijkheden in dit voorstel. De sterke landschappelijke uitwerking van het project kan een aantrekkelijke werking hebben. - Innovatieve uitwerking is heel beperkt. Innovatief liggen er wellicht meer mogelijkheden	

bijv. met de kennisindustrie zoals in deze regio de biobased economy incl. materiaalgebruik in het project. Dit voorstel heeft veel kwaliteiten in zich om een verleidend landschapsicoon te worden met potenties voor branding en marketing.

Adviezen vervolgfase:

Benut de kracht van het landschapsicoon van “de Linie” in de uitwerking en uitvoering ook voor versterking van de participatie en verdienmogelijkheden. Innovatief zijn bijvoorbeeld nog kansen te vinden in de relatie met biobased economy. Zorg in de realisatiefase voor focus op deze onderdelen om een toekomstbestendig geheel te ontwikkelen. Benut daarbij de kracht van de gehele Brabantse Wal en de brandingspotenties in zijn geheel.

Project 2: Meer Maashorst! Een gezond landschap.

De Maashorst

Oordeel en advies:

- Sterk bottom-up gedreven voorstel. Op de sterke ruimtelijke uitwerking van de kenmerkende dreven en driften, het natuurhart, de specifieke geologie en de omliggende dorpen, kan gebouwd worden aan de kansrijke koppeling met “gezondheid en voeding”. Dit concept kan ontwikkeld worden tot een merk, icoon voor de Maashorst met een mogelijk landelijke uitstraling.
- Dit totaalconcept van Meer Maashorst betreft dorpen, bedrijven en burgers. Het concept heeft een mobiliserende en enthousiasmerende werking. De uitwerkingen met betrokken participanten variëren in kwaliteit van meer naar minder professioneel.
- Hoge participatiegraad wordt uitgewerkt in verdienmogelijkheden voor het landschap. Twijfels over onderbouwing van een aantal businesscases en vooral over de noodzaak van het inzetten van provinciaal geefgeld. Het instrument leningen of garanties kan waarschijnlijk meer ingezet worden. Inconsistentie van een aantal financiële cijfers in het voorstel, dat dient nader bekeken te worden.
- Innovatief en vernieuwend is het concept van de koppelingen met gezondheid en voeding. De innovatieve kracht is groot. Gezondheid als markt is een mooie, maar lastige uitdaging. Deze “markt” is namelijk in de balans publiek-privaat sterk in beweging.

Adviezen vervolgfase:

Scherpere uitwerking van de businesscases in de verantwoordelijkheidsverdeling publiek-privaat is wenselijk. Bezie hoe de ruimtelijke lijn samen met de themalijn gezondheid en voeding in de Maashorst in de tijd bestendig door te ontwikkelen is. Kijk naar mogelijkheden voor onderzoek en innovatie in deze lange termijn opgave. Nadere uitwerking is gewenst naar wat dé aantrekkelijke icoon in de Maashorst kan worden, focus op bijvoorbeeld een poort. Aandacht voor betrokkenheid van participanten vanuit Agrifood Capital.

Project 3: Een Vorstelijk Landschap.

Het Groene Woud

Oordeel en advies:

- Mooi voorstel voor wat betreft het verbinden stad – land, goed uitgewerkt op een complexe, lastige locatie op de verbinding Tilburg – Het Groene Woud. Qua schaalniveau en impact op het landschap - in vergelijking met andere investeringsvoorstellen- beperkt, maar wel robuust. Kaartbeeld is lastig leesbaar. Sterk punt in de uitwerking is beleving en gebruik van het landschap geënt op een mix van historie, spiritualiteit en hedendaagse gebruiksvormen zoals recreatie (ommetjes, sportlanes). Het “onzichtbare in het landschap

wordt toegankelijk gemaakt". Het voorstel heeft potentie om ruimtelijk top te worden en het bestaande icoon in dit gebied (de abdij) te versterken.

- Participatie van derden - met name burgers - is beperkt, de mensgerichte investeringen (gericht op rust, beleving) zijn wel participatiegericht.
- De aangegeven verdienmogelijkheden voor het landschap zijn beperkt maar wel concreet. Er bestaan nieuwe kansen door dit voorstel, mede gezien merk en aantrekkingskracht van de abdij.
- Vernieuwend is de eigentijdse sociaal-maatschappelijke invulling van dit gebied in relatie met de geschiedenis en de betekenis van de abdij. Er worden nieuwe doelgroepen aangesproken. Het gebruik is toekomstgericht. Positief is de betrokkenheid van Fontys.

Adviezen vervolgfase:

Bij een voorspoedige ontwikkeling van dit voorstel staat ook een kanttekening met betrekking tot de druk die een relatief klein gebied als dit aankan. Dat kan mogelijk conflicterend worden met de beoogde doelstellingen in het landschap: welbevinden, onthaasting en rust. Niet het kind met het badwater weggooien.

Project 4: De Bossche Buitens

Het Groene Woud

Oordeel en advies:

- Een voorstel met 6 deelprojecten (de Buitens) gekoppeld aan unieke, dragende structuren van het landschap (het watersysteem incl. ecologie, de historische Linie 1629 en de stad-landrelatie Den Bosch - Het Groene Woud). Sterk conceptueel uitgangspunt, maar verwaterd in de uitwerking. De onderlinge verbindingen tussen de buitens, gebaseerd op de verschillende landschappelijke lagen zijn niet of beperkt uitgewerkt. Landschap, ecologie en cultuurhistorie hebben kwalitatief een wisselende uitwerking in de deelprojecten zelf. Voorstel draagt nadrukkelijk bij aan de wederzijdse verbindingen van stad - land. Daarbij worden binnen bepaalde buitens ook mooie verbindingen tussen natuur en cultuur gelegd.
- Sterk op het criterium participatie. Opvallende en aansprekende verantwoordelijkheden van het betrokken bedrijfsleven in de deelprojecten, hier zijn ondernemers met lef. Niet altijd is duidelijk of de buitens en de ondernemers ook elkaar versterken.
- Positief en sterk is de bedrijfsmatige insteek om met instrument provinciale leningen te werken. Veel potentie in verdienmogelijkheden van de diverse deelprojecten. Twijfels aan de onderbouwing van een deel van de financiële cijfers.
- Een wisselende kwaliteit in de deelprojecten met betrekking tot innovatie en vernieuwing. Het sterke concept van de Linie- watersysteem - stad/land -cultuur -natuur biedt meer mogelijkheden, bijvoorbeeld bij de IJzeren Man.

Adviezen vervolgfase:

De energie van betrokken partijen in de deelprojecten vraagt om een vervolg: uitvoering. De unieke landschapsstructuren bieden veel potentie, voor uitwerking en voor het aanhaken van nog meer participanten. Het voorstel wordt sterker door een strategische investering (visie) op het gehele raamwerk van de beken en de linie rondom 's-Hertogenbosch en de toegevoegde waarde voor het concept (stad-land relatie) van het Groene Woud. Op korte termijn biedt de ontwikkeling van buurtschap De Ruiting i.c.m. de Stadsboerderij volgens de commissie de meeste meerwaarde voor ecologie en landschap.

Project 5: Van A naar B	De Brabantse Wal
Oordeel en advies: - Goed gekozen concept om de "Route Napoleon Imperial" van A (-ntwerpen) naar B (ergen op Zoom) als leidende structuur op te pakken en op meerdere wijze incl. thema's uit te werken. Een voorstel met aandacht voor de kracht en kwaliteit van de Brabantse Wal (zoals met de zichtlijnen, de panorama's en de landgoederen). Sterke recreatieve aanpak met poorten en structuren. Als geheel inhoudelijk minder kwalitatief en aansprekend uitgewerkt, bijvoorbeeld in het idee van aanlichting van de wal en de aanpak van de rotondes. - Goede participatie van derden, ook van "nieuwe" participanten in de ontwikkeling van het landschap, zoals vliegveld Woensdrecht en de Buisleidingenstraat. - Opvallend zijn concrete en duidelijke afspraken over cofinanciering en het beheer van de projecten op de lange termijn, maar wel als een 'als-dan besluit' benoemd. Voorstel biedt veel kansen maar lijkt zich zeer afhankelijk op te stellen van de provinciale investering. Juist de sterke betrokkenheid van bedrijven biedt kansen voor meer verdienmogelijkheden. Breed patroon van partners geeft vertrouwen. - De innovatieve uitwerking van de Route Napoleon is beperkt. De renovatie van de steilrand Brabantse Wal is een innovatieve impuls op zich. Goede aanzetten voor branding van Dé Wal (Brabantse Walhalla).	
Adviezen vervolgfase: Dit landschap vraagt om 'afgemaakt' te worden. Potentie naar een ruimtelijk topproject met een diversiteit aan partners is groot. Een nadere aanscherping en focus vooraf is aan te bevelen. Probeer beter te benutten van wat er al is. De steilrand en de landgoederen zijn heel sterke dragers voor dit deel van de Brabantse Wal, samen met de Linie en de Zoom. Daarmee worden de krachten van Dé Wal in zijn geheel benut.	

3. De impact van de impuls Landschappen van Allure.

Terugkijkend op ons advieswerk in twee tenders Landschappen van Allure willen wij tot slot een aantal bevindingen met uw College delen. Onze bevindingen richten we ook graag aan Provinciale Staten en aan de talrijke partners in de regio.

Veel partijen in de drie Landschappen van Allure in Brabant hebben met veel elan de door de provincie in gang gezette investeringsimpuls voor het landschap opgepakt. Wij hebben veel waardering voor de wijze waarop dit in Brabant plaatsvindt. In drie landschappen zijn – met hard en gestaag werken - sterke investeringsvoorstellen ontwikkeld. Met deze investeringsimpuls van de provincie is ook een wezenlijk proces voor en in het landschap in gang gezet. Dat proces lijkt ons niet meer van de regionale agenda te krijgen.

Het betreft hier niet alleen landschappen gekoppeld aan prioritaire provinciale gebiedsopgaven, een provinciaal belang. Het betreft landschappen waar veel andere overheden, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en burgers de handschoen oppakken en daar op een regiospecifieke wijze

invulling aan geven. Het provinciale initiatief is gestart vanuit een nieuwe werkwijze en rolverdeling in de transitie Stad en Platteland in Brabant. De regio werkt uit en voert uit.

Landschappen van Allure is een Brabants investeringsprogramma met veel potenties geworden. Conform de doelen van uw Agenda van Brabant en de samenwerkingskoers Stad en Platteland krijgt de kwaliteit van de groene leefomgeving van de stedelijke kennis- en innovatieve regio Brabant een forse impuls. Dat vraagt volgens ons om continuïteit en vasthoudendheid op de langere termijn. Een investeringsimpuls als die van de Landschappen van Allure is een mooi begin, en legt daar een stevige basis voor.

Wij wensen uw College, Provinciale Staten en de projectpartners in de regio veel succes, bij de uitvoering van de toegekende investeringsprojecten. Maar ook bij de mogelijke nieuwe projectinitiatieven die kunnen ontstaan in het verlengde van deze investeringsimpuls Landschappen van Allure.

De Adviescommissie Landschappen van Allure

de heer prof. drs. Fons Asselbergs , voorzitter (Advies Ruimte en Cultuur, directeur)

de heer drs. Tjebbe de Boer (Dienst Landelijk Gebied, ecooloog en strategisch adviseur)

mevrouw drs. Dorine Putman-Devilee (ASN Bank, manager institutionele relaties)

de heer ir. Peter de Ruyter (Bureau Peter de Ruyter landschapsarchitectuur, directeur)

Bijlage bij het advies van de Adviescommissie Landschappen van Allure van 4 maart 2014.

Rangschikking investeringsprojecten 2e tender Landschappen van Allure, art. 12 lid 1a t/m 1d van de subsidieregeling.

	Project	Totaal score	Versterken landschap art. 12 lid 1a max. 55 punten	Participatie art. 12 lid 1b max. 15 punten	Verdienmogelijkheden art. 12 lid 1c max. 15 punten	Innovatie art 12 lid 1d max. 15 punten
1.	De West Brabantse Waterlinie	81,438	48,813	10,500	10,500	11,625
2.	Meer Maashost! Een gezond landschap	80,875	44,688	12,375	11,625	12,188
3.	Een Vorstelijk Landschap	77,688	42,625	12,000	11,250	11,813
4.	De Bossche Buitens	76,313	41,250	12,750	11,250	11,063
5.	Van A naar B	76,250	44,000	11,250	11,625	9,375

Advies van de Adviescommissie over de 2^e tender Landschappen van Allure